

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือ ลับ ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๔.๓/๙๓๙ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับการหารือจากจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดนครราชสีมาขอให้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการสั่งให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ดังนี้

๑. กรณีนายกเทศมนตรี: จังหวัดมหาสารคาม

นายกเทศมนตรี: กุร็องเรียนกล่าวโทษ

ว่ามีพฤติกรรมฝ่าฝืนมาตรา ๒๖๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๒๖๗ ประกอบมาตรา ๒๘๔ วรรคสิบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการโดยมุ่งหาผลกำไร อันเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ รวมทั้งห้างหุ้นส่วนดังกล่าวยังเข้าเป็นคู่สัญญาบางส่วนกับส่วนราชการอื่น ๆ หรือหน่วยงานของรัฐ ทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับเงินหรือผลประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐหรือส่วนราชการ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา ๔๘ จตุตศ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง แต่ระหว่างดำเนินการสอบสวน ได้ขอลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามเห็นว่าการลาออกดังกล่าวถือว่าพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี แล้วโดยผลตามมาตรา ๔๘ ปัญจตศ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ จึงเป็นกรณีนี้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถเสนอความเห็นเพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ตามแนวทางที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ไว้ในเรื่องเสรีจที่ ๑๑๙-๑๒๐/๒๕๕๒ ซึ่งเรื่องนี้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามสามารถดำเนินการสอบสวนเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการต่อไปได้

๒. กรณีนายกเทศมนตรี: จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อครั้งที่ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี:

ระหว่างวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ได้ใช้สิทธิยื่นใบเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของ โดยนำเอกสารทะเบียนสมรสเดิมมาเป็นหลักฐานการเบิก ทั้งที่ได้จดทะเบียนหย่าแล้ว เมื่อพ้นจากวาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าว ได้มีผู้กล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งผลการพิจารณามีมติว่า การกระทำของ มีมูลความผิดทางอาญารฐานเป็นเจ้าของงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่

ส่งพร้อมหนังสือ ลับ ด่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๔/๒๑๐ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่เนื่องจาก ได้พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องสั่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อบำเพ็ญการตามอำนาจหน้าที่ที่ปฏิบัติตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ อีก

ในเวลาต่อมา ในปี ๒๕๕๕ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี อีก ได้มีผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาในฐานะผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ว่าจะต้องสั่งให้ พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี

ในวาระปัจจุบัน

นอกจากนี้ ในปี ๒๕๕๖ ศาลจังหวัดนครราชสีมาได้มีคำพิพากษาคัดค้านที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางอาญาไว้ โดยพิพากษาว่า มีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา สมาชิกสภาเทศบาล จึงได้ร้องเรียนต่อนายอำเภอ: จังหวัดนครราชสีมาว่า กรณีดังกล่าวทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ เพื่อขอให้สั่งให้ นายกเทศมนตรี: พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ซึ่งจังหวัดนครราชสีมามีความเห็นว่า เมื่อ ได้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้ว และได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี อีก โดยยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ และไม่ปรากฏว่า เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีเนื่องจากกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ตามนัยมาตรา ๔๘ เบญจ (๔) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ อันเป็นลักษณะต้องห้ามการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีแต่ประการใด กรณีดังกล่าวผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาจึงไม่อาจเสนอความเห็นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้ดุลพินิจสั่งให้ พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี ได้และไม่เข้าเงื่อนไขที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาจะต้องดำเนินการถอดถอน: ออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี: เนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามได้ ซึ่งเรื่องนี้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาสามารถดำเนินการสอบสวนและเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการต่อไปได้

อนึ่ง เนื่องจากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาคัดค้านหมายเลขแดง ที่ อ. ๖๘๒/๒๕๕๖ ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้พิจารณาคำพิพากษาศาลปกครองดังกล่าวแล้วเห็นว่า เป็นการให้ความเห็นเกี่ยวกับเจตนารมณ์และวางหลักการตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เรื่องการสั่งให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง แตกต่างจากที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ให้ความเห็นไว้ตามเรื่องเสร็จที่ ๑๑๙-๑๒๐/๒๕๕๒ และเรื่องเสร็จที่ ๙๒๖/๒๕๕๕ โดยคำพิพากษาของศาลปกครองแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงประกอบที่แตกต่างกัน และผูกพันคู่กรณีที่จะต้องปฏิบัติตามคำบังคับในคำพิพากษานั้นตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาข้อหาหรือของจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดนครราชสีมาเกี่ยวกับการใช้บังคับกฎหมายตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ เป็นไปโดยถูกต้องและเพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอหารือว่า กรณีข้อหาหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดนครราชสีมาสามารถ

สอบลวนนายกเทศมนตรีที่กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน
ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ เพื่อเสนอความเห็นให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นายกเทศมนตรีที่กระทำการดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง
ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว
เห็นสมควรกล่าวไว้เป็นเบื้องต้นว่า ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ผ่านมาได้แยกลักษณะ
การพ้นจากตำแหน่งออกเป็นสองลักษณะ คือ การพ้นจากตำแหน่งโดยผลของกฎหมาย ซึ่งเป็นกรณี
ที่ผู้ดำรงตำแหน่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย
หรือกรณีอื่น ๆ ดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ในกรณีเช่นนี้
เมื่อมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น บุคคลนั้นย่อมต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันทีโดยผลของกฎหมาย
การสอบสวนใด ๆ ที่กระทำย่อมเป็นเพียงการสอบสวนเพื่อให้รู้ว่าได้เกิดมีกรณีเช่นนั้นขึ้นหรือไม่
(ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ บัญญัติ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ) เมื่อได้ความว่า
มีกรณีเช่นนั้นเกิดขึ้น บุคคลนั้นย่อมพ้นจากตำแหน่งไปโดยผลของกฎหมายนับแต่วันที่กรณีนั้นเกิดขึ้น
โดยมีต้องสั่งการให้พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีดังกล่าวการดำเนินการสอบสวนจึงกระทำได้แม้ว่าบุคคลนั้น
จะพ้นจากตำแหน่งไปแล้วในภายหลัง เพราะการสอบสวนไม่ว่าจะกระทำในเวลาใด ก็เป็นเพียงเพื่อ
หาข้อเท็จจริงว่าได้มีกรณีเช่นนั้นเกิดขึ้นหรือไม่และเมื่อใด ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง เป็นการพ้นจาก
ตำแหน่งตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ ซึ่งการที่บุคคลนั้นจะพ้นจากตำแหน่งได้ก็ต่อเมื่อผู้มีอำนาจได้สั่งให้
พ้นจากตำแหน่งมิใช่เป็นกรณีพ้นจากตำแหน่งย้อนหลังเหมือนกรณีในลักษณะแรก ดังนั้น ในกรณีที่ผู้
พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว การสอบสวนหรือดำเนินการเพื่อจะสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งจึงไม่อาจกระทำ
ได้ เว้นแต่การสั่งให้ออกนั้นจะมีผลทำให้บุคคลผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้
ดำรงตำแหน่งอื่นใดต่อไป การสอบสวนเพื่อดำเนินการให้เกิดผลดังกล่าวจึงย่อมกระทำต่อไปได้

- มาตรา ๔๘ บัญญัติ นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ เบญจ
- (๕) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ จตุทศ
- (๖) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๖๒ ตรี วรรคห้า หรือ

มาตรา ๗๓

- (๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๘) ราษฎรมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่านายกเทศมนตรีไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียง
เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเท่าที่
จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลงตาม (๔) หรือ (๕) ให้ผู้ว่าราชการ
จังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในแต่ละลักษณะ กฎหมายกำหนดวิธีการไว้แตกต่างกัน หากนำไปใช้ปะปนกัน ก็อาจก่อให้เกิดผลในทางที่ไม่สมเจตนาของกฎหมายได้

สำหรับปัญหาที่หารือมานั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีความเห็นในแต่ละกรณี ดังนี้

๑. กรณีนายกเทศมนตรี จังหวัดมหาสารคาม

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรณี นายกเทศมนตรี

ถูกร้องเรียนกล่าวโทษว่ามีพฤติกรรมฝ่าฝืนมาตรา ๒๖๕^๒ (๒) และ (๓) มาตรา ๒๖๗^๓

ประกอบกับมาตรา ๒๘๔ วรรคศิลป์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวได้เป็นคู่สัญญากับส่วนราชการอื่น ๆ หรือหน่วยงานของรัฐ โดย ได้ลาออกจากตำแหน่งในวาระที่ได้มีการกระทำความผิดไปแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ได้ลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวก่อนเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในวาระต่อมา โดยที่กรณีนี้เป็นเรื่องที่มีการกระทำอันเป็นการต้องห้ามไว้ในรัฐธรรมนูญฯ โดยรัฐธรรมนูญฯ มิได้มีบทบัญญัติถึงผลแห่งการไม่ปฏิบัติตามไว้ ทั้งในพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ก็มีได้บัญญัติรองรับไว้ กรณีจึงต้องอาศัยบทกฎหมายที่ใกล้เคียง ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีที่ ๖๗๘/๒๕๕๒^๔ ว่า ต้องนำบทบัญญัติมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ มาใช้บังคับ โดยถือว่ากรณีเป็นการกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยฯ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้ แต่โดยที่การกระทำในเรื่องนี้อันได้แก่การเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัดมิใช่เป็นการกระทำที่มีลักษณะชั่วร้ายหรือความผิดในตัวเอง

^๒ มาตรา ๒๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

าลา

าลา

^๓ มาตรา ๒๖๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาใช้บังคับกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย เว้นแต่เป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใดก็ได้ด้วย

^๔ มาตรา ๒๘๔

าลา

าลา

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๘ มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม

^๕ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผลของการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (กรณีคณะผู้บริหาร ผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคงและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเมืองคงถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในบริษัท) ส่งพร้อมหนังสือด่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๑/๑๑๓๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

หากแต่เป็นการกระทำที่ต้องห้ามโดยค่านึงถึงสถานะของบุคคลในขณะหนึ่งเพื่อป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์เท่านั้น ถ้าเมื่อใดบุคคลนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว การกระทำนั้นก็เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและประชาชนทุกคนสามารถกระทำได้ และถ้าบุคคลนั้นกลับมามีตำแหน่งใหม่โดยได้พ้นจากความเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว ก็ย่อมไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ อีกต่อไป ทั้งไม่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ได้กำหนดให้การเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนเป็นลักษณะต้องห้ามที่มีให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีได้ ดังนั้น เมื่อปรากฏว่า

ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีไปแล้ว การฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญฯ จึงเป็นอันสิ้นสุดลง และเมื่อ ได้กลับมามีตำแหน่งนายกเทศมนตรีใหม่ ก็ได้ลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวก่อนเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในวาระต่อมา จึงไม่มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญฯ อีก ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวน เพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ได้ สำหรับประเด็นปัญหาที่ว่ามาตรา ๒๕๔ วรรคสี่ ประกอบกับ มาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ถูกยกเลิกแล้ว จะยังสอบสวนต่อไปได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อวินิจฉัยแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนบุคคลดังกล่าวได้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหานี้อีก

๒. กรณีนายกเทศมนตรีฯ จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรณีฯ นายกเทศมนตรีฯ

ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานเป็นเจ้าของงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พฤติการณ์ของการกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดในตัวเอง ครอบคลุมทั้งอายุความและยังมีได้ดำเนินการ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องย่อมต้องดำเนินการต่อไปเพื่อให้ผู้กระทำได้รับโทษหรือผลร้ายตามที่กฎหมายกำหนด การพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใด ๆ มิได้ทำให้การกระทำความผิดนั้นหมดสิ้นไป ซึ่งแตกต่างจากเรื่องที่ได้ให้ความเห็นไว้ในปัญหาแรก กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำได้พ้นจากตำแหน่งทางใดทางหนึ่ง ความไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ย่อมหมดไป สำหรับกรณีนี้ เมื่อ ได้กลับเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีฯ อีกเมื่อใด ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ยังสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้ และหากการสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุที่กระทำการนั้น

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาล ปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสียหายแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยหลักฐาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่งก็ได้ คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

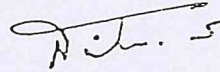
โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จะมีผลให้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในอนาคตต่อไป
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ย่อมมีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) มีข้อสังเกตว่าการวินิจฉัยปัญหา
ในแต่ละปัญหาจำเป็นต้องพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงของแต่ละเรื่องซึ่งแตกต่างกันประกอบด้วย
ผลการพิจารณาจึงอาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม เรื่องการสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง
เนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือลัทธิศรัทธาของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม
หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ นั้น มีปัญหาที่เกิดขึ้นมากเนื่องจากความไม่ชัดเจนในการ
บังคับใช้กฎหมาย จึงสมควรดำเนินการให้มีการแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยเร็วต่อไป



(นายดิลลัท โหตระภิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๘